

Συνάντηση Διαβούλευσης: Πρωτόκολλο Διερεύνησης, Διάγνωσης, Διαχείρισης ΚαΠα-Π & Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΚαΠα-Π

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ και ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διερεύνηση, Διάγνωση και Διαχείριση Περιστατικών Κακοποίησης & Παραμέλησης Παιδιών», διοργάνωσε στις 02 Οκτωβρίου του 2014, Συνάντηση Διαβούλευσης με θέμα: «Πρωτόκολλο Διερεύνησης, Διάγνωσης, Διαχείρισης Κακοποίησης και Παραμέλησης Παιδιών & Εθνικό Σύστημα Αναφοράς Κακοποίησης και Παραμέλησης Παιδιών».

Στη Συνάντηση το Πρωτόκολλο Διερεύνησης, Διάγνωσης, Διαχείρισης ΚαΠα-Π & το Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΚαΠα-Π αποτέλεσαν αντικείμενα διαβούλευσης με επαγγελματίες, όλων των ειδικοτήτων, από όλους τους εμπλεκόμενους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, της δικαιοσύνης, της δημόσιας τάξης και της εκπαίδευσης.

Η διαδικασία χωρίστηκε σε δύο θεματικές ενότητες: στην πρώτη θεματική ενότητα συζητήθηκε το Πρωτόκολλο Διερεύνησης, Διάγνωσης και Διαχείρισης Περιστατικών ΚαΠα-Π και στη δεύτερη το Εθνικό Σύστημα Αναφοράς (ΕΣΑ) ΚαΠα-Π.

Τα κυριότερα συμπεράσματα της Συνάντησης συνοψίζονται παρακάτω και παρουσιάζονται σε δύο κεφάλαια: το πρώτο εστιάζει στα δυο εργαλεία (Πρωτόκολλο και ΕΣΑ) και το δεύτερο στο σύστημα παιδικής προστασίας στην Ελλάδα εν γένει.

1. Ειδικά για το Πρωτόκολλο Διερεύνησης, Διάγνωσης και Διαχείρισης Κακοποίησης και Παραμέλησης Παιδιών και το Εθνικό Σύστημα Αναφοράς ΚαΠα-Π

1. Οι ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας στο θέμα της παιδικής πρόνοιας και προστασίας είναι μεγάλες. Τα δύο εργαλεία, το Πρωτόκολλο και το ΕΣΑ ΚαΠα-Π, θα συμβάλλει στην κατεύθυνση της προσπάθειας κάλυψης αυτών των αναγκών και των ελλείψεων.
2. Θα πρέπει να καταστεί πιο σαφές σε ποιες κατηγορίες περιστατικών έχουν εφαρμογή οι οδηγίες του Πρωτοκόλλου, πχ. σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, σε κάθε περίπτωση βίας κατά παιδιών είτε από ενήλικα είτε από ανήλικο, σε ομαδικές κακοποιήσεις.
3. Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ένα περιστατικό ως ήπιας ή σοβαρής βαρύτητας από έναν επαγγελματία και ενδεχομένως αυτό θα μπορούσε να μείνει στην κρίση του Εισαγγελέα. Ωστόσο, ενδεχομένως να παρουσιαστούν αυξημένες πρακτικές δυσκολίες αν όλα τα περιστατικά στα οποία εγείρεται ακόμα και ασθενής υπόνοια

- παραπέμπονται στις εισαγγελίας για εκτίμηση της βαρύτητάς τους. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, είναι σημαντικό να γίνεται παρακολούθηση του περιστατικού, ώστε να αποφευχθεί σοβαρότερη βλάβη του παιδιού στο μέλλον.
4. Σε αυτό θα μπορούσε να συμβάλλουν σε επίπεδο παρακολούθησης από υπηρεσίες η χρήση εργαλείων εκτίμησης επικινδυνότητας του περιβάλλοντος του παιδιού υπό διερεύνηση σχετικά με τους προσδιοριστές κινδύνου που μπορούν να εντοπιστούν σε μία οικογένεια και είναι δυνατόν να αναδειξει παιδιά «σε κίνδυνο» ή αλλιώς «υψηλής προτεραιότητας για παροχή υπηρεσιών».
 5. Είναι απαραίτητη η συνεργασία και η επικοινωνία των διαφόρων επαγγελματιών και φορέων μεταξύ τους, ώστε να γίνεται σωστή εκτίμηση του περιστατικού και να μην επαναλαμβάνονται διαδικασίες που μπορούν να επαναθυματοποιήσουν δευτερογενώς το παιδί.
 6. Υπάρχει η ανάγκη προσδιορισμού συγκεκριμένων χρονικών πλαισίων για κάθε στάδιο της διερεύνησης περιστατικών κακοποίησης ή παραμέλησης, πχ. παιδοψυχιατρική εκτίμηση, πραγματογνωμοσύνη, κοινωνική έρευνα ή της προστασίας και ασφάλειας του παιδιού πχ. μεταφορά σε πλαίσιο παιδικής προστασίας.
 7. Αναδείχθηκε η ανάγκη να υπάρχουν πιο σαφείς οδηγίες για τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθούν οι κοινωνικοί λειτουργοί, ώστε οι διαδικασίες που ακολουθούνται να μην εναπόκεινται στην προσωπική κρίση του καθενός επαγγελματία ξεχωριστά.
 8. Πολύ σημαντική ενέργεια κατά τη διαχείριση περιστατικού κακοποίησης ή παραμέλησης παιδιού είναι η ενημέρωση του παιδιού θύματος και της οικογένειας του σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθείται, τι ακριβώς συμβαίνει, θα συμβεί και τι σημαίνουν όλα αυτά για το παιδί. Ένας ρόλος που συχνά κατ' ανάγκη παίρνει το προσωπικό φροντίδας στα πλαίσια παιδικής προστασίας και πρέπει πλέον να προβλεφθεί ξεκάθαρα.
 9. Η εφαρμογή κάθε νομικού κειμένου ή κατευθυντήριων γραμμών είναι μεγάλο ζητούμενο: μαζί με την ύπαρξη του Πρωτοκόλλου και του Εθνικού Συστήματος Αναφορών πρέπει να εξασφαλιστεί η εφαρμογή τους. Το Πρωτόκολλο θα κατατεθεί σε πέντε υπουργεία, εκ των οποίων ένα θα είναι και το Δικαιοσύνης, ώστε όσες προτάσεις νομικού περιεχομένου υπάρχουν μέσα να ληφθούν υπ' όψιν.
 10. Το Εθνικό Σύστημα Αναφορών θα μπορούσε να διασυνδεθεί με άλλες βάσεις δεδομένων. Επίσης, το Πρωτόκολλο θα μπορούσε να συμπληρωθεί με μικρότερα υπο-πρωτόκολλα που να αφορούν σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, ενδεχομένως πιο ευπαθείς.

II. Γενικά για το σύστημα παιδικής προστασίας και το φαινόμενο κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών

1. Η οικονομική κρίση οδήγησε στην παρουσία περισσότερων προσδιοριστών επικινδυνότητας στην οικογένεια. Ωστόσο, αυτό δεν πρέπει να συνδέεται αυτόματα με πιθανή κακοποίηση ή παραμέληση παιδιών στην οικογένεια αυτή, καθώς οι προσδιοριστές επικινδυνότητας δεν αποτελούν αντικειμενικές ενδείξεις

- κακοποίησης ή παραμέλησης. Ειδικότερα, η παραμέληση σχετίζεται με την αποστέρηση υφιστάμενων πόρων και όχι με την ένδεια πόρων γενικότερα.
2. Κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία ενός σώματος πραγματογνωμόνων που θα είναι ειδικευμένοι σε ζητήματα κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών, ώστε να μπορούν απρόσκοπτα και αντικειμενικά να ασχολούνται με τέτοια περιστατικά.
 3. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένοι και ως προς το πολιτισμικό υπόβαθρο του παιδιού και της οικογένειάς του, ώστε να αξιολογούν καλύτερα το περιστατικό.
 4. Θα έπρεπε να υπάρχει περισσότερη ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών σωματικής υγείας ως προς τη σοβαρότητα του ρόλου τους στην ανίχνευση μιας πιθανής κακοποίησης ή παραμέλησης και την ανάγκη να αναφέρουν ένα τέτοιο περιστατικό. Σε πρώτο στάδιο η ενημέρωση πάνω στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο θα βοηθούσε προς αυτή την κατεύθυνση, και σε επόμενο στάδιο θα πρέπει να εξασφαλιστεί η νομική ασυλία του καταγγέλλοντος επαγγελματία.
 5. Προτείνεται η παροχή ενός είδους εποπτείας ή ανοιχτής συμβουλευτικής γραμμής ενδεχομένως από το προσωπικό της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού για επαγγελματίες ανά την Ελλάδα που καλούνται να διαχειριστούν περιστατικά πιθανής κακοποίησης ή παραμέλησης και δεν γνωρίζουν τι βήματα πρέπει να ακολουθήσουν.
 6. Να υπάρξει ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σε θέματα κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών, καθώς είναι πρόσωπα με σχεδόν καθημερινή παρουσία στη ζωή των παιδιών και ο ρόλος τους στην ανίχνευση και την αναφορά των περιστατικών στις αρχές είναι ιδιαίτερα σημαντικός.
 7. Σημειώνεται η ανάγκη για δικτύωση της κοινότητας προκειμένου να διασφαλιστεί μια σωστή και ολοκληρωμένη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών. Η πρακτική κατά την οποία διάφοροι θεσμοί επικοινωνούν, συνδιαλέγονται και συνδιαμορφώνουν την παρέμβασή τους κατά περιστατικό (π.χ. εκκλησία, σχολείο, κοινωνικές υπηρεσίες, αστυνομία, οικογένεια) έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματική σε πολλές περιπτώσεις.